

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délbén.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A sajtóterv: a cikkek sora után 35 kr. előleges beküldés mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

A német-dán kérdésről.

II.

(D) Előbbi cikkünkben előadtuk a német szövetség öt pontu követelését Dánia ellenében; elő a dánok ellenkövetelését, s egy-szersmind történelmi tájékoztatást nyújtottunk a két hercegség történelmére, a mint fejlett az, úgy Dánia, mint a német szövetség irányában.

Ezen történelmi tájékozásból világosan belátható, hogy Schleswig elejétől fogva Dániához tartozott; azért, hogy azt a királyok most testvéreiknek, majd egyes biveiknek bűbéri birtokkép adományozták, éppen nem mondták le felsőbbeségükről. Magyarország politikai történelmében sokszor látjuk példáját ily életre szóló adományozásoknak, a nélkül, hogy ezáltal a korona joga rövidséget szenvedett volna. E részben tehát a német szövetségnek nincs történelmi igaza, midőn Schleswiget a német területbe bekebelezni akarná; itt a németek elvesztik a jog alapját, buzgal-nuk utopiává válik, midőn a jogot áldozzák fel azon álomnak, hogy Németország első tengeri hatalommá válhasson, megnyervén Schleswig s Holstein bámulandó kikötőit.

De másrésztől nincs igaza Dániának, midőn Schleswiget külön tartományi állásból erővel, s közvetlenül beakarja egy ő monár-chiába bekebelezni. Emlékeztünk a magyar királyság ily tartományaira. Horváthország, a székelyföld stb. külön törvényhozási s köz-igazgatási joggal bírt, Erdély maga külön közigazgatás alatt állta, a királyság egyik vajdaságát képezte, de ez nem rontá a korona egységet és integritását. Sőt Schleswig lazább kapcsolattal függött össze, mintán a holsteini grófnak, mint bűbéri birtokot adományozták a dán királyok, ekkor vazal tartománynyá válván csak nagyobb önállóságra vergődött, s olyszéri viszony létesült közöttük, a minő van most Moldva-Oláhország, vagy Szerbország és a török császárság közt; annál jogtalanabb most a dánok eljárása, hogy azt egy összmónarchia eszméjébe beolvasztani akarják.

Dániának joga van Schleswighez, de csak, mint történelmileg s köztársaságilag alakult külön országához; azt egy közös alkotmány alá, egy közös birodalmi tanácsba, a nép beleegyezése nélkül octray alapján, nem erőszakolhatja, és mi jogosultnak látjuk Austria s Poroszország fellépését, midőn ők eltoltani akarják Dániát az összmónarchia eszméjétől, megakarják szüntetni a közös birodalmi tanács eszméjét, Schleswignek saját törvényes országgyűlését helyre akarják állítani függetlenül a dán birodalmi tanácstól, s a hercegséget csak a királyi ház személye által tekintik és a dán birodalom egyik részének.

Azon zavarnak, mely e felfogás körül — a mint a bécsi bir. tanács utóbbi fargyalásainak sajátos menetéből is láthatunk — uralkodik, talán főoka az, hogy az osztrák s porosz kabinetek sem különítik el világosan a kérdést, s habár többször hivatkoztak nagyhatalmi érdekükre, s a német dieta közvéleményét is ignorálják, mégis azt soha sem nyilatkoztatták ki, hogy ők egyenesen, mint nagyhatalmak lépnek fel Schleswigben, hol mint német szövetség tagjainak keresetök nem lehetne. Ha az osztrák ministerium ezt nyilvánítja, megmenti a Reichsratot egy igazságtalan határozattól, mely szerint Austriának a bundon kívül eső birtokait a bund adófizetőjének declarálták január 30-kán.

Austriának s Poroszországnak, mint az 1851-i stipulatio és a londoni szerződés aláíróinak joguk van Schleswiget megszállni, s követelni, hogy Dánia állítsa helyre Schleswig au-

tonomiáját, az összmónarchia helyett a personalis unio, mely a történelemben nőtte ki magát; de másrésztől Austriának, Poroszországnak, s a többi nagyhatalmaknak joga van most Holsteint Dániától el is szakasztani, mint a mi elejétől fogva a német császárság birtoka volt, s Dániával personalis unional fogva függött ugyan össze, de a legutolsó király halálával a trónörökösödés nem a dán királyi örökösét illetvén, most Holsteinnak természetű és positiv törvény szerint külön kell szakadnia.

Az igaz, hogy ezen örökösödést a londoni szerződés körülményei szintén zavarják positiv tisztaságukban, — a miről később szólnunk, — de az ország szavazatának jogát sem a nagyhatalmak határozatai, sem az örökös lemondása meg nem semmisíthetik.

És így Holsteinra nézve tökéletes igazat adunk a német közvéleménynek, csak hogy jogának világosságát szerfelett összezavarta azért, hogy török-szakad Schleswiget is elakarkja Dániától kaparítani.

A mint első cikkünkben a dánok véd-pontjait előadtuk, látszik, hogy maga Dánia sem tudja Holstein irányában jogát elég erővel védeni; ha a német szövetség csak ebbe akad, jogát világosabban tevétheti, s a bécsi Reichsrath is erősebb és tisztább követeléssel s irányt adással szólhat vala az osztrák ministerium politikájához, de gróf Rechberg e kérdés elől is kiállott, midőn ő a successio kérdést nem vették ki, hanem egyenesen Schleswigbe küldi Austriának csapatait, hová nem mint szövetségi tagnak, hanem mint nagyhatalomnak bemenni joga is van, s Dániát az összmónarchia s közös birodalom octray-rozásától joggal eltilthatja, mert ezen tény sérti Schleswig historiai jogát s positiv törvényeit.

Mi tehát, valamint elejétől fogva úgy most is külön kérdésnek tekintjük a schleswigit, különnek a holsteint, és Salamon ítélete itt csak az lehet, hogy Holstein hercegi koronájáért augusztinburgi Frigyes mellett interveniáljon a német szövetség, mert az örökösödés az ő belkérdése, ellenben Schleswig marad mindaddig Dániánál, míg Frigyes herceg azt ön erején, vagy szövetségei segítségével meghódítja; mert a német szövetségnek nincs joga arra, hogy területén kívül fekvő országoknak trónörökösödése felett határozzon s fegyvert fogjon.

E célját még egy schleswigi suffrage universel által sem érthetné el, mert Schleswigben ma is csak azon holsteini német nemesség képezi a német elemet, kiket a birtokukból kegyetlenül kikergetett dán nemesség helyett a holsteini grófok — a mint előbbi cikkünkben említettük — oda betelepítették. Éppen ezért az ottani néptömeg nagy része ma is dán, ott 180,000 dánal, 25,000 frisonnal szemben csak 120,000 német van, és nem tudjuk, hogy egy suffrage universel hogyan lüthetne ki a német confederatio előnyére.

Ha ezen ügyben tartott nyilatkozatát gróf Rechbergnek és Schmerling államminister urnak elemeztük, látjuk, hogy ők magok sem distinguálják azt úgy, a mint jogilag distinguálni lehet; ők magok sem különítik eléggé el, hogy mint nagyhatalmak vagy a német szövetség tagjai cselekedzenek? De talán ezt nem látták szükségesnek, miután tényleg a londoni szerződés alapján állanak, melyet mint nagyhatalmak irtak alá. Igaz az is, hogy a két német nagyhatalom mostani programja a londoni szerződés és az 1851-i stipulatio, de a bécsi ministerek kimondák, hogy fellépéssel nem akarnak az örökösödés kérdésének praejudiciálni; Schmerling pedig még

többet mond, midőn úgy nyilatkozik, hogy egy kabinet politikájának végezdjéje előre nem tudható. Ugy hiszszük, hogy ezzel az állam-minister ur nem azt akarta mondani, hogy a kabinet nem tudja minő célra törekszik, mert hisz ily nyilatkozat egy kis szegénységi bizonyítvány volna; hanem azt érti, hogy végezdjé-jokat le nem leplezhetik, köztudomásra nem adhatják, és a végezdjé elérésére nézve a kabinet alternatívákat is állíthat fel, s így, hogy melyik cél lesz elérve, az az eventualitásoktól függ.

A két német hatalom most egyszer restitutio in integrumot követelve lépik fel Dánia ellen. Ha Dánia mindent megígért volna, a két nagyhatalom nem tehet vala a német nemzet közvéleményének szolgálatát az örökösödés kérdésében, és a restitutio után kénytelen lett volna visszavonulni. De Dánia ellentállott az Eider vidékén, Dánia a barez koczkájára veté a londoni szerződést, s ma már a két hatalom hadjáratának célja tágabb körű lehet; ma már háta mögött Holstein beigatathatja trónjára Frigyes, sőt Austria s Poroszország elfoglalhatják Schleswiget s tetszésük szerint átadhatják Frigyesnek vagy másnak, mint Napoleon elfoglalta 1859-ben Lombardiát s átadta Victor Emanuelnak. Így változik a hadjárat célja az eventualitások által.

Természetes, hogy e ponton a kérdés egészen európai szintre vált, s midőn mi azt mondtuk, hogy Austria s Poroszország a londoni szerződés alapján megtámadhaták Dániát s így köztársasági jogalapon állanak, nem vitatjuk, hogy politikájuk sikerteljes lesz-e. Mert oly tény követve el, a mi nagyhatalmi kötésben leli jogosultságát, csak is az aláírt nagyhatalmokkal egyetértve léphettek föl teljes biztossággal.

Már pedig úgy látszik, hogy a nagyhatalmak egyetértése itt hiányzik; a francia, orosz bejáró magatartást vett, Anglia éppen kikötött Dánia integritása mellett, míg az osztrák és porosz hadcsapatok megett már Schleswig hatóságai is egymásra kiáltják ki uralkodójuk Frigyes herceget, s így nyílt forradalom foly az 1852-ki szerződést védők háta mögött, forradalom, mely éppen e szerződést lerombolja. Igaz, hogy a két német nagyhatalom tiltó rendszabályokat tett ezen demonstrációk ellen, de azok mégis folynak, s még Szeben városában is működik schleswig-holsteini comité.

A német nemzetnek a keleti tenger leg-erősebb kikötői eszénék birtokába Holstein és Schleswig bekebelezése által, e kikötőkkel a német tengeri erő uralkodhatnék Európa sorsa felett. Ezt a tengeri hatalmára annyira feltékeny Anglia el nem tűri; visszaretten attól Svédország, hogy szomszédjait negyvenmillióból álló nagyhatalom karja nyuljon ki; Oroszország világharabó álmait megsemmisítvén látandja a germanismus ily előrehaladása által és így Schleswig kérdése óriássá válik, mi-helyt a német közvélemény hódítási törekvé-sének érvényesítését lenne szó.

Ellenben, ha csak Holstein emancipációjáról beszélnek, habár a németek Mekkájukat, Kieft ez által is megnyerik, ha t. i. Oroszország megengedi — a miről később szólnunk — de nincs annyira fenyegetve az egysúly, s azon felül historiai jog szól Holstein új örökösödése mellett. Erről jövő számunkban.

A posták ügyében.

Ezen felírás alatt a „Kolozsvári Közlöny“ f. hó 23-diki 10-ik számában megjelent cikre az erdélyi postaigazgatóság felszólította érzi magát a felhozott állításokat és terveket ezen-nel felvilágosítani.

Mellőzve a levelező urnak oktatását a postaigazgatóság főczéljának egyszer mi kell hogy legyen és ama felszólítását, hogy mondjon

egyszer le egyes helyek protectorátusságáról és intézkedjék az egész ország érdekével meg-egyezőleg és dolgozzon ki a postáknak egy új találkozási tervet, a postaigazgatóság áttér az egyes állítások és tervek taglalására.

Az, hogy a M.-Vásárhelyről jövő utasnak több órát kell várni Segesvárt, hogy a szé-kelyföld felé mehessen, nem áll, mert a m.-vá-sárhely-n-szebeni postaszekér délután 2 óra-kor érkezik Segesvárra, honnét a Szebenből a szé-kelyföldre menő postaszekér 3 órakor elin-dul; tehát az egész időzés a M.-Vásárhelyről a szé-kelyföldre menő utasra nézt Segesvárt csak is egy óra, mely idő az illető leveleso-magok és küldemények átadása és átvételére szükséges.

Dicső Sz.-Mártonból a posta reggel 10 óra-kor érkezik Radnóthra, onnét 11 órakor visz-szatér és délután 3 órakor érkezik meg D.-Sz.-Mártonba, az ott feladott leveleknek tehát 10 órától estig Radnóthon heverniök kell. Ezt csak úgy lehetne kikérteni, ha a visszatérő posta nem használtatnék, tehát egy külön menet in-dítatnék meg azon vonalon, melynek költsége évenként 500 forintba, tehát körülbelül annyi-ba kerülne, a mennyit az egész levélforgalom D.-Sz.-Mártonban teszen.

A levelező ur nem nevezheti egyébként, mint protectorátusságnak azt, hogy Medgyes-ről mai napig nem indult meg a postajárás Gálfalván keresztül M.-Vásárhelyre pedig 5 mértföld és 3000 öl nyereség volna, miután most Medgyesről per Segesvár M.-Vásárhely 12 m. föld és 2000 öl akkor pedig a levél-nek vagy a postakocsinak csak is 6 m. földet és 3000 öllet kellene tenni.

Erre megjegyeztük, hogy miután Medgyes és Segesvár, úgy Segesvár és Maros-Vásárhely közt a fennálló naponat járasokat fenntartani kell, már annál fogva is, mivel a szé-kely földre nézt a főpostavonalon Szeben, Cs.-Szereda, Gyergyó-Sz.-Mtklós, aztán, mert Segesvár egy föld-találkozási pont, Maros-Vásárhely és a szé-kely föld, meg Feketehegyen át Brassó felé, azon terv szerint egy kü ön postavonalra kellene meg-nyitni. Ez körülbelül 7 mértföld hosszú lévén, azon is, mint jelenleg hetenkint négyszeri má-ha és háromszori levélpostá járatot kellene fenntartani, mi évenként 7293 forintba kerülne. És mi volna ezzel elérve? az, hogy Szeben-ből az utazók és levelek délutáni 2 óra helyett, legjobban esetben reggel 8 órakor érke-znének Váásárhelyre,*) de igen gyakran meg-es-nék későbbben is, mint most, ha tekintetbe vé-tetik a két vonal minősége közt létező különb-ség, az egyiken gondozott államut, a másí-kon pedig résszint csalátnal, egészben pedig rossz állapotban lévő ut.

Igy áll a dolog azon tervvel is hogy mi-ért nem megyen a szé-kelyföldről jövő posta-szekér Székely-Keresztúrtól per Sz.-György-hanem per Segesvár, M.-Vásárhelyre, ámbár az első szinte három mértfölddel rövidebb.

Erre csak azt lehet mondani, hogy miután a szé-kely földre nézt, mint említve van, a főpos-tavonalon Szeben, Gy.-Sz.-Miklós ezerekre menő meddő költség kikerülése és minden cél nél-kül M.-Vásárhely végett Segesvár mellett nem lehet egy másik találkozási pontot felállítani. A levelező ur nézete szerint csak a n.-kendi posta állomást kellene áttenni Balázsfalvára, helyesebben mondva Balavásárra és Alfalun meg Miklósfalván új postákat állítani és akkor Moldova határszélén szinte 7 mértfölddel köze-lebb volna.

Miután a jelen postavonalat a nagy Küküllő völgyében már Sz.-Keresztúr és Udvarhely vé-gt csakugyan fenntartani kell, a fennebbi terv szerint a kis Küküllő mentén egy pár vona-las postajárást, mely az előbbtől mintegy 4 mértföldnyire távol volna, kellene felállítani.

Nem tekintve a nevezett két völgybeni ut különbségét, igenis tekintetbe kell venni a kö-rülből 4000 forintra évenként menő költséget, mennyibe azon posta-járás kerülne, melynek alig tízedrésze fedeztetnék.

Különös nyomatokat ad levelező ur arra, hogy azon vonalon Moldova határszéle 7 mért-földdel közelebb, miből következtetni lehet, hogy azon az uton a levelezést Moldovával gyorsítani véli.

Erdély és Moldva közt jelenleg csak egy

*) Ez tökéletesen elég ok arra, hogy a postaintézet pénzárából 7-8 ezer forintnyi összeg kiadassék, mert igaz, hogy nálunk még nincs akkora kereskedelem s így levélforgalom, hogy minden percz aranyot érjen; de vas-ut esetében lehet és azért igen helyes előre gondolkozni a legrövidebb postai összeköttetésekről. Szerk.

Adatok

a közfajdalomra nemelen kivégeztetett Benő Miklós halálsele, eltemetése és a vizsgáló bizottmány működéséről.

tehát csakugyan érthetetlen, ha többi terveinek is a mondottak szerint valami practicus értelmük volna, mert nagy áldozattal csak is igen keveset eredményeznének. *)

A postaigazgatóság az által, hogy egyes helyeken, hol a forgalom azt igényelni látszott postákat felállított, mit levelező ur protecatu-ratusságnak nevezni helyesnek találja, és azokat a fővonalakkal egybekötöttébe hozta és így kevés áldozattal nem csak az illető helyek és környékének, hanem a közügyeknek megfelelni iparkodott és ezen czélt ezentul is szeme előtt tartani fogja.

N.-Szeben, január hó 30. 1864

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Forrás, febr. 4.

Pál napján meglágyult az idő s attól kezdve január végeig szelíd volt. Február kemény kezdete és így folytatja.

N.-Enyed malmait mind elfagytak s azért az aranyosi malmakra jöttek onnan örölni. E hét elején szekerekre rakták piacunkról a kenyeret s úgy vitték N.-Enyedre.

Polgáraitaink zsémbelnek a drága favásárra, mert három forint évi fával egy hétig nem lehet kijönni; még inkább előjárásunkra, hogy a levágott községi fát, mint a mult évben, ősszel nem osztotta ki.

Dűbös ebek szaporodtak el. Egy gyermeket és egy nőt marconyoltak meg. Az orvosi segély szorgalmasan működik körültek. A nőt ma kórházba vitték, hasa s keze van megmarva. E nőnek édes anyja is, ez előtt mint egy negyven évvel, férjének egy kése által hasba lett döfése miatt halt el s ezért apja szamosujvári fogdában, e nő pedig ebűh miatt fog elpusztulni. Mint mondják, ezelőtti vasárnap, január 30-án éjjel nagy kutyagatásra, mint házból kiment, a dűbösök nekütrött, mely kitudja honnan vetemedett telkére, hasát megfogta s úgy rántotta volna le a földre, hol hadonázó kezét is megmarta, míg házai a lár-mára kifutottak, azt elűzték s a nőt alétan vezették be.

Az ebek ellen nem ártana egy kis irtó háboru, mert annyira el vannak szaporodva, hogy akármelyik mezősegi-falu kutya-csoport-jával utcainkat nem mulja feljűl. Doboltat az előjáróság eleget az ebek megkötéséért, de nem sokba veszik, azért, hogy a vadász és szelindek kutyákat uraik nem kötik meg, mintha azok kiváltással bíránaak, analfogva olyatokra szájkosár tételét kellene rendelni s ki a megkötés és szájkosár feltevését elmulasztaná, büntetés képest illel megbüntetni. Ezt hozza a rend, ezt a civilisatio magával, s meg kell az embert azon borzasztó és vélel-haláltól menteni, hisz az ember-élet drágább városunk összes kutyája életénél.

r. i.

*) A midőn egy író a tervet felállítja, a földirati fekvést tartja szem előtt, nem pedig a most létező levél-beli közlekedés mekkoraszágát, a miről csak a posta hatóság birhat tudomással. Az, hogy valamely vonal a mostani forgalomhoz képest nem rente-irozza magát, nem lehet érv a helyfekvésre alapított elmélet ellen, s még mindig kérdésnek marad fenn, ha vajon az egyenes rövidíté vonalak által nem fog-e emelkedni a levélfor-galom? Szerk.

hoz intézett leiratában kénytelen volt csodálkozását fejezni ki a felett, hogy a jelentések nem ide, hanem a cs. k. államminisiteriumhoz terjesztetnek fel, mely alkotmányellenes eljárás igazgató Müller Jánosnak hibául tételtett ki. *)

A szász nemzeti gyűlés augusztus 5-diki ülése egyike a legfigyelemreméltóbbaknak a történelmi vázlat folytatában. Ekkor állapított meg a fels. kir. főkörmányszékhez a felállítandó szász főtörvényszék ügyében határozott felirat szerkezetét, melyben többek közt kimondatik, hogy „a tudomány és tapasztalat bizonyítéka szerint a jó igazságszolgáltatásra és jóllet fejlődésére nézve csak a bíróságok állandósága és függetlensége nyújt biztosítékot, de a szász nemzeti egyetem mióvalta és szerkezeténél fogva nem alkalmas megfelelni az újabb korban egy főtörvényszék igényeinek”, mert „szervezete elégtelen, s alkotmány-szerűleg csak időszerűen és pedig egy évben legfeljebb kétszer gyűlhet össze.” „Ennélfogva a sz. n. gyűlés elhatározta, hogy az őt alkotmányoszerűleg illető igazságszolgáltatási jog gyakorlata egy állandó és független közeget teremtsen, melynek fenállása azonban a törvényhozás útján foganatosítandó reformokkal szemben csak ideiglenes.” „Ennek statutuma mellékelteik felterjesztés s legm. szentesítés kieszaközése végett.” „E statutu- azon része, mely az állomások betöltése, a szükségletek, s hatáskörre vonatkozik, telje sen a szász alkotmány elvén nyugszik.” Ezu-

tán következik a rendszerezett hivatali állások és fizetések körülményes igazolása, s ké-relem azírt, hogy a statutu-um szerint meg-határozott fizetések havonkénti 4640 o. é. ft előlegrészletekben a főtörvényszék elnökének nyugtájára utalványoztassanak.

E felirati szerkezet felolvasása után egyes pontokra nézve heves vita fejlődött ki. Domsa (román követ) tiltakozott a törvényszéknek „szász” elnevezése ellen. De a f. galmazvány nagy többséggel elfogadtatott. *)

Erre oly indítványok előterjesztésének kellett volna következni, melyekre nézve előadó, Konradshelm, aggódalmasan jegyzé meg, hogy nem tartja oly természetűeknek, misze-rint nyílt ülésben tárgyalhatassanak, minél-fogva titkos ülést indítványoz. Elnök, Sal-men, melegen pártolá e nézetet. Heves vita keletkezett, s végre is azon nézet vergődött többségre, hogy az egész tárgyalásnak nyílt ülésben kell történnie.

Előadó jelenté aztán, hogy szászvárosi követ, Domsa, indítványt adott be, mi-szerint:

„Az 1860 oct. 20 diki legm. es. diploma és arra következett ugyancsak 1860 oct. 20 és 21-ki legm. kénizatok, s különösen az ezen legm. es. manifestumokban kimondott autonómia és minden nemzetiségek jogegyenlősége alapján a tisztelt nemzeti egyetem ismerje el az alajrendelt román népség politikai nemzetiségét és ezen elismerést egy for-maszerint határozat által erősítse meg még ezen gyűlés folyama alatt.”

kebel forrongott is a néhányak magatartása és elvei ellen, következőleg sokan voltak, kik örven-dettek balesetén: aránytalan számmal többen rokonszenveztek őt; loyális elveinek egyöntetűségi becsülni, philantropicus érzelmeit méltányolni a nagyobb és jobb keblű rész, hi-valva érezte magát. Igazolják állításomat a részvét és bánat könyei, melyek midőn el-hunyt honfitársunkban az Isten templomának s temploma javainak örét, védőbástyáját, az emberi társadalomnak életérős és tettős tag-ját, a szenvedők enyhítőjét stb. siratták, fáj-dalmas cseppekben gyöngyöztek le, a végtisz-telet adóját leróni jött megszámlálhatlan so-kaságu népsereg szemének záradékáról. Kép-síselve volt ott az értelmiség jelentékeny számmal; képviselve az egyházi rend, az egy-házkerület majdnem minden plébániájának nt. lelkészeiben; képviselve a fő- és közbírtokos-ság, legfőképebben pedig az alsóbb nép-osztály; szóval: képviselve volt ottan az „alpha”-tól az „omega”-ig a népek minden rangu és rendű rétege.

Halotti szolozsmák és imák végeztével a tényállás realitásának megfelelő szavakban és versekben mondta el a népnevelés körül szer-zett érdemeinek megőszült helybeli kántor-tanító ur „Bucuszató”-ját, mely után az anya-fiókmeigyék „főmegyebíró”-i a 20 mázsás nagy-barag meghatón mélabus siró bangjának ki-sérteében vállukon hozták a kihűlt tetemetek temetkezési helyekre (a mint illő és méltá-nyos, nem a nyilvános temetőbe, hanem a templom kőkerítésén belül: ide szokták ugyanis a jelesebb embereket temetni.) Ezután meg-kezdett a szent mise, melynek folyama alatt a hullák a sirókból tátozgo szélén marasztal-tattak. Evangelium után a csik-szeredai nt. lelkész ur lépett szószékre, s előrebecsátva a jelölt: „Ne feljeteke azoktól, kik megölék a testet, de tovább nines mit tenniük...”; szo-kasos jeles gyászbeszéddel tisztelte meg a néhai. Többek közt elmondta, hogy a mit a sok nemű zilált viszonyok miatt, meghívásá-nak daczára, kénytelen volt sz. Miklós napján, mint az anyamegye védszentjének ünnepén elmulasztani, azt most fájdalommal teljesíti B. Miklós halálán. Felelősség terhelte tudta be a büntény bármínő rangu, rendű és batás-körű factorainak az özevgy sorsát s a nevelés-ten árvaik ügyét. Elmondta, hogy hogyan várt-batni azon mezőn Isten áldását, mely az igaz-talanul agyonverettet vérenek gazlelkű kiontá-sával fertőztetett meg. (Es e glossa a nép közt konokul elbintott egy rögeszmének tisztázására nem csekély horderővel hatott). A gyászbeszédet szent mise folytatása, ezt pe-dig „Libera” s a hulláknak föld alá záratása követte.

A tovább történetekről hallgatok csak, azért is, mert sokan Argus szemével nézik és lát-ják a legnagyobb jellemű társas kört is, pe-dig bizony intelligenciánk két szemmel és microscopium nélkül is „tovább látnak orruk-nál.” Aztán nekem egyik hivatali nevem „h” betűvel kezdődik; fenforgó esetben ez is so-kat jelenthet. Ezen betű a latin verselésben is érezhető compromissionak tárgya.

Többszörözhettem volna közleményem tar-talmát, anyag bőven leende hozzá; de fatális napokat élünk, a kerékszegebb is tejet akar egy némely fejű s az ökör alatt is borjut keresni. Kiket a büntény közvetett vagy köz-vetlen gyanuja beárnyalt, jobbadán hüvösen

TÁRCZA.

AZ ERDÉLYI SZÁSZOK MAGATARTÁSA

1860 october 20-dika óta.

Történelmi vázlat

Halmágyi Sándortól.

(Folytatás *)

Imé, a szász jogegyetem alakulásának genesisé. A mult évtizedben virágozott, de sze-renesesen megbukott rendszer embereit jel-lemzi az is, hogy a kolozsvári jogegyetemet zárva tartották, noha, mint látszik, ő Felsőle 1861 diki rendeletében ennek felállításáról is szó volt. Ez is Szebenben és a germanismus érdekében történt, világos! Azonban ifjaink közül alig egy-kettő iratta oda be magát, s ezek se igen dícselkednek a szebeni szász jogegyetemen nyert doctori diplomáik-al. A közlelbi mult történetének tanúságai után nem nagyon csodálkozunk, hogy a sze-beni jogegyetem Erdélyben anno Dmni 1861 a sarokba szorult reactio eszközéül engedé magát felhasználtni. Ugyanis ez intézet elő-járósága előtt vakmerő volt az ő Felsőle által visszaállított kir. guberniumot el nem ismerni, s az erdélyi kir. főkörmányszék 1861 julius 11-dikéről 3014 sz. a. kelt, s az igazgatóság-

*) Lásd a „K. Közöny” 1. 2. 4. 6. 8. 10. 13. és 17-dik számait.

*) „Sieb. Boté” 1861. 152. sz.

*) „Sieb. Boté” 1861. 153. sz.

*) „Sieb. Boté” 1861. 154. sz.

*) U. o.

(Folytatjuk).

vannak; s ők vagy concennenseik élnek a gyanupörrel, mintha ez meg amaz befolya az illetők bűnhődtesére. Nem igényeltek oda senkinek (bivatannak) befolyása; a vallományok feltételezik legkivált az érdekelt álláspontját. Egyébiránt is kellő erélyvel bír a terebélyes kinövésű „Benő” familia, ellensúlyozni az ellensúlyozandókat. Ki tehet róla, ha factum cuius suum non adversario nocere debet. S aztán justus ubique tutus Terhelhet ugyan méltatlan gyanu egyiket vagy másikat, de a különben szenttelen lélek előbb-utóbb átázol purgatorium tüzén. Ha például valaki a cynosura vonalán: „In maleficio rati habitio, mandato aequiparatur” beháloztatik, vajon kiből és hol keresendő annak oka? Feleljen erre az illetők öntudata — ha bírnak azzal.

A kik ismerik a szent-miklósi megye dolgait, per alatt levő jószágainak ügyállását s B. Miklós hivatali helyzetének ezekkel egybefüggését, azok előtt agyonveretésének titka többé nem titok. Nem mondom, hogy más félésszeg jellemű nézetek is nem lehetnek irányadói e bűnmerényletnek. Azon individuumok, kik köstölték levegőnket, farmálhatnak erre nézve is holmi logicialis consenquentiát. Majd ellebentti az idő minden titokról a fátylet!!!

Nem vagyok boszuvagyó, de mégis óhajtanám, hogy a törvény szigora ne lazuljon, és hogy legalább egy a bűnmerénylet kompanistái közül vagy a hány méltó lesz rá, a legpéldásabban bűnhődtesék, csupán a frívól erkölcselenség és zabolátlan állatias ösztön, embert lealjasító szenvedély okulása végett.

Honfitársunk az ábrándok romjain a valók öröközödébe átköltözött; őt ez életre semmi boszuvagyó, semmi emberi akarat és törekvés már vissza nem hozhatja: tehát a példás megbüntetés iránti óhajomnak rugója az okulás.

Nem örökíti ugyan fényes mauzoleum nevét elhunyt derék honfitársunknak, de sirja fölött a gyászavatalát körülhullandó néptömeg kegyeleto örököl. Aldás poraira!

Befejezem közleményemet azon felkiáltással: vajha eljőne azon kor, melyben ne lenne már többé a népevelés országának elérkezte merőben pium desiderium, hogy így az emberi minden hajlamok rendeltetésük felé irányoztatnának!

Kozmási.

Az inség által sujtottak javára

a „K. Közlöny” szerkesztőségéhez jelen év elejéig begyűlt kegyes adakozások nyílt beszámolója.

332. v. k. k. b.

Nyugta.

Ötszázötvenegy forintból 62 krról és egy cs. egyes aranyról, melyet az Erdélybe jött magyarországi szűkölködők számára 1) maros-újvári lelkes Sebestyen Áron úrtól 10 frt 50 kr, 2) a kolozsvári mészárosceh ifjuságától 15 frt, 3) gr. Teleki Miksa ő m. lőstőségétől 100 frt, 4) b. József Léoné urasszonytól 82 frt 72 kr, 5) diórai Puskás Ferencz úrtól 2 frt 40 kr, 6) Sándor Istváné, (gyergyai Klára urasszonytól 5 frt, 7) Müntstermann Luiza kisasszonytól Kolozsvárról 5 frt, 8) m. Puhl Ignácné urasszonytól mint a földai nő-egylet elnöke az ottani egyetemes lelkes nők adakozásából 81 frt, 9) a brassói casinó saját pénztárából és a tagok adakozásából egyúttal 150 frt, 10) a gy. szent-miklósi műkedvelőknek rendezett két előadás jövedelméből (66 frt 90 kr) mely egyes műbarátok által kiegészített 100 frt, összesen 551 frt 62 kr és 11) cs. szeredai Illés Ignác úrtól egy cs. egyes aranyban a „Kolozsvári Közlöny” szerkesztője tekintetes Dóza Dániel ur az inségügyi központi pénztárba mai napon valósággal bejuttatott.

Kolozsvárról, január 14-én 1864.

Lugosi József,
k. b. jegyző.

364 v. k. k. b.

Nyugta.

Száz harmincz forint 84 krról osztr. p. melyet alórt az Erdélybe jött magyarországi szűkölködők számára m. Pekri Sándor úrtól 20 frt; a balványos váralyi gyűjtő bizottságtól, névszerint Lucze Ferencz, Boros József és Csizsár József urak faradozása nyomán 96 frt 40 krról és helybeli figyelmességét t. ez. Megyesi Tivadar úr a sz. lonai tánczevélom jövedelme (A ref. lelkesnéln történt magánvigalom alatti adakozás. Szek.) 14 frt 44 kr. Összesen 130 frt 84 kr; a „K. Közlöny” szerkesztője tks. Dóza Dániel úrtól beszámolóva az inségügyi pénztárba leendő behelyezés végett átvettém.

Kolozsvárról, január 23-án 1864.

Lugosi József,
közp. b. jegyző.

A fenn nyugtázott adományok képezik a hozzánk ez év elejéig beküldött s általunk rendre közreadott adományok részleteit és összegét. A figyelmes olvasó még emlékeztetik, hogy Pürkerez lelkes közsege is küldött

volt 10 frtot öt különböző mesterséget fiző kibujdosott család utiköltségére. Nem lévén alkalmunk éppen a kívánt mesterségeket fizűkre találni ez év elejéig, Pürkerez falubirója Sipos Márton dec. 31-én hozzánk intézett levelében ezen 10 frtról más hasonlóan tívűs észre rendelkezett, a miről a közp. bizottmány t. jegyzőjét is a hozzánk küldött fennebbi összegek beszámolásakor szóval értesítettük. Szerk.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az erdélyi vasut ügyében Bácsból illetékes kézből a következők értesítést veszszük: „Vasuti gyűjtők, mint a tenger hulláma, hol felfelé hág, hol alástyed. A tegnapi (február 8-ki) bizottmány gyűlése beadta a várak kolozsvári vonalra nézve megkésztült munkálatait a kinevezett expertus (ilyen volt kinevezve az arad-szebeni vonalra nézve a nélkül, hogy a kolozsvári vonalt szemügyre vette volna.) A fennevezett felvilágosította, hogy a Királyhágót átmetstző vonal, mely a szászok által kettős Semmeringnek kereszteltetett, semmi rendkívüli nehézséggel nem jár, s így a szászok fillentése constatala van, ha nem nagyobb nehézséggel járó munkálatnak nevezé a bőszi átmenetelt. A költséget Bischofheimke Váradtól a Küküllő völgyén fel Szebenig 67 millióra számították, de azt ezen szakértő 10 millióval alább szállítja, a min azonban gr. Zychyek legkevesebbé sem akadtak fenn. Továbbá a bizottmányban indítványba hozottat, mikép a ház kéressék meg azon határozat kimondására, hogy az erdélyi vasut 5 percje bizottosították, s a kormány bizassék meg azon vonal létesítésre, mely az ország érdekében legkivánatosab s célszerűbb lenne. Ezen indítvány 6 szavazattal 4 ellen el is fogadtatott. Így az arad-szebeni vonal érdekében ezeltől három héttel hozott kedvezőbb határozat egy kissé háttérbe szorult. Azt remélik azonban, hogy a bizottmány ajánlata a Reichsrathban nem fog átmenni, és ekkor fog újból az arad-szebeni vonal iránt a bizottmány által megállított korábbi határozat a ház elébejutni, a mikor Groisz is a tudva levő kisebbségi szavazattal előálland. Nem tudhatni, ha nem fog-e a Reichsrath előbb eloszalni, hogyszem a vasut kérdését ellátja. Szebenből is egy vasuti deputatio érkezett ide. Tegnaptartottak ezen urak a többi szászokkal s más elvbartaikkal egy titkos gyűlést, anyyi igaz, hogy a kérdésre nézve többen zavarban vannak.

— Lapunk bezárta előtt egy igen fontos távirati tudósítást veszünk, melyben iratik, hogy a birodalmi tanács hétfőn be fog zárulni, és az erdélyi vasut kérdése e uttal nem fog tárgyalatni.

— Szászrégen, febr. 1-én A régen-videki magyar ővasegyletnek, folyó hó 18-án Szászrégenben a ref. iskola teremben szervező közgyűlése fog tartatni. Közbirr teszi elnök Bárd Bányfi János ur öngyásága megbízásából Molnár István, könyvtárnok.

— Mint irják, Szebenben az országgyűlés május kezdetén folytatva lesz.

— A „Telegraful Rom.” szerint az erdélyi három országos nyelv használata az 1863. II. t. czikk értelmében legközelebb érvénybe fog lépni. Erre vonatkozólag a „Kronst. Ztg.” megjegyzi, hogy ezáltal a nem román bivataltok igen kellemetlen helyzetbe jutnak, miután összehangzó román segédkönyvek nincsenek s javaslata hozza, hogy a kormány-szék alkalmas román kézikönyvek szerkesztéséről és kiadásáról gondoskodjék.

— A pesti nemzeti színház által kitűzött 50 és 30 darab arany vigjátéki pályadíjak közül az elsőt az „Egben” című, a másodikat „A jó madár” nyerte. Amennak szerzője jeles tollú beszélyírók Balázs Sándor, ezé meg Szigeti József.

— Schmerling lovag osztrák bárói méltóságra emeltetett.

— A lapokban azon birt olvassuk, miszerint ismert zenészerzőnk Simonfy Kálmán házasságra lépett gr. Kun Ilona kisasszonnyal.

— A hártartásnál felette sokba kerül a szappan, azért iparkodnak azt vagy lüggal pótolni, vagy pedig olcsón otthon kiállítani. Az újabb felfedezések szerint igen olcsó pótszere akadt a szappannak, t. i. a lupinus (csigacsó) gyökér. Ez takarmányfü, könnyű tenyészteti, a szárát marhának, gyökérét szappan helyett lehet használni. E végből a gyökerek szára levágatják, valamint vékony águ része is, azután megszártatva eltéteik. Használat előtt folyó- vagy esővízben kell egy óráig főzni, azután a vizet használat végett leszűrni, mely barnasárga színtől lesz ugyan, de e színt elveszté, ha tisztá rongyot áztatunk bele, azután pedig a legfinomabb ruhát, sőt mindenféle selyem kelmét úgy lehet vele mosni, mint a szappannal.

— Egy angol gyárnok vizmentes papírt talált fel, mely ezenkívül oly hajlékony s ruganyos, hogy bármint dörzsöljék, visszakapja előbbeni simaságát. Minden színben s a leg-

tarkább rajzolatokkal lehet előtűntetni. Ha a papiros mind e szép tulajdonát tekintetbe vesszük, közel van az eszmé, hogy belőle igen előnyösen lehetne női öltönyöket készíteni. Emeltett gyárnok tett is már e nemben kísérletet, s nagy sikert aratott. Közönséges eriolin csontvázat acél vagy halszontból, vásonnal vont be, s aztán erre ráragasztott szeleteket ama papirból és pedig épp oly esinnal, mint a hogy a kelme ruhákat fodorrították szokás. Az ily öltönyök természetesen árba nézve össze sem hasonlíthatók a selyem s bársony öltönyökkel, de sokkal csinosabbak. Az ily öltönyökönél fodorok ismét előbbi ruganyosságukat nyerik vissza, ha az öltönyt minden reggel külön készült által felfújják, mely készület elefántsontból van s a kebelben lehet hordani, mint valamely amulettet. Az egész természetesen csak néhány napra való, s bál, menyasszonyi stb. toilletének még talán alkalmazásba is jön.

— A hamvazó szerdáról. Ezt a napot Nagy Gergely püspök szerezte, hogy mielőtt a farsangi napok végzésével a böjti napok kezdetüket vennék, a bűnösök magukat megvizsgáltassák, ha méltók-e az eklésrára? E napon a püspök vagy pap, az embereknek fejükre hamut szór, mondván: „Emlékezzél meg, hogy hamu vagy és hamuvá leszel.” A hamvat régenten palmaágakból és berkekből készítették, innen a virágvasárnap — Dominica in palmis. Hajdan e napon a penitentiálók zsákba öltöztvén, templom elé állottak és földre szegzett szemekkel várták a papot, ki vétkeik szerint penitentiát vetett nyakukba. A hamuval megbintés jelzi, hogy a keresztények emlékezzenek meg eredetükről s az alázatoságot kövessék. A hamu a gyászunk jele. Érinti az ő testamentum, hogy a veres téhen hamuval tisztult meg. Állítólag már 1091-ben az első böjti vasárnap előtti szerdán szokásos volt a hamvazás és ehhez az egy évvel előbb szedett és beszentelt palmaág hamuja használtatott fel. Porchetto Spinola genuai püspök egy ily napon VIII. Bonifácus pápa elé kerülvén, mivel akkor a gibelinussal tartva, a pápa ellensége volt, a pápa egész fazék hamut ütött fejébe, mondván: „Memento tu quod Gibellinus es, et cum Gibellinis in cinerem reverteris.” A farsangot a görögök vasárnappal végzik, a katolikusok hamvazó szerdáj boldják meg. A majlandiak kivétellel élnek, karnevaljaik még öt nappal hosszabbak. Carneval a latin caro és valeo szóból összetétele jelent, hogy a husevéstől meg kell válni. S-ny.

Az erdélybe jött m.-országi szűkölködők számára a helybeli inségügyi fiók-bizottmányhoz befolyt adományok jegyzéke:

Óvári tizedből: Hintz György tart 5 személyt. Schütz Károly ad 2 frt. Wagner Frigyes 20 frt. Ifj. Taufer Ferencz 2 f rínt. Karvázi József 10 frt Gál János 10 frt. Pap János 5 frt. Stampa András 10 frt. Reményik 3 frt. Nemessányi Ferencz 2 frt. Nemessányi András 1 frt. Czizjak Sámuel 10 frt. Hutter Sámuel 1 frt. Nemes József 5 véka törökbuza, 1 v. pityókát és 5 frt. Krassai József 5 v. törökbuza. Czizjak Adolf 2 véka borsót. Büsch Robert 1 frt. Quast 5 frt. Pákei Lajos 12 frt. Panajott Eliza 1 frt. Trandafir György 5 frt. Dietrich Sámuel 25 frt. Rucska János 100 osztr. forintól szőlő kötelezvényt.

Kétvizek közti tizedből: Macskási Sámuel tart egy személyt és teleltet 2 ökröt. Da'chau Frigyes ad 2 frt. Bréver János 1 frt. Bene József 4 véka buza és fél véka borsót. Szentpéteri János 1 véka pityókát.

Külső szinutezai tizedből: Gergely János ad 10 frt. Máthé László 1 frt. Gál László 1 frt. Tamási Antal 1 véka pityókát. Molnár Miklós 2 véka pityókát. V. Roscai 4 kupa paszulyt s egy véka morkot. Folyovics József 1 véka buza. Ürmösi Sama 4 v. törökbuza s 4 v. pityókát. Ugron István 2 v. törökbuza s 2 v. pityókát. László Ferencz 1 v. pityókát. Spaller Károly 2 véka pityókát. Nedoroszt Antal 1 v. pityókát. Borbély József 1 v. törökbuza. Nagy József 2 véka török buza és 2 véka pityókát. Lav István fél véka törökbuza.

POLITIKAI HIREK.

— Angolország. London, febr. 9. Az alsóház tegnapi ülésében Cecil lord interpellatíójára Palmerston a következőleg felelt: Anglia, az augstenburgi herczegnek a porosz sereg védelme alatt történt kiküldtása, mint szűkösség ellen remonstrált. Poroszország erre azt válaszolta, hogy ő rosszalja a kiküldtást, s az ellen Schleswigben fel fog lépni; azonban Holstein a szövetség ellenőrsége alatt áll. Poroszországnak csőtörtőkön felolvasott sürgönye (a melyben Poroszország, a háboru kiütése esetére nem tartja magát a londoni szerződés által kötelezettnek), homályos; anynyi látszik belőle, hogy a nagyhatalmaktól minden esetre tanácsot akar kérni. Az az

elmélet, hogy a háboru kiütése után a szerződések megsemmisülnek, okatlan és becsületellenes, s minden szerződést megkísírt, miután minden nagyhatalom, ha megunt a szerződést, háborut kezdhet a gyengébbek ellen. Poroszország az ellenségeskedés kiütése után jelentette ide, hogy ragaszkodik 1852-böz.

A felsőház 4-i ülésében Russel lord Európa jövőjéről többek közt ezeket mondotta: „Európa nemzetei” 30—40 év óta már nem elégszenek meg a despotizmussal, de köztársaságokat sem akartak alapítani. Az én nézetem szerint az emberiség szabadságával és a legvalódióbb érdekeivel leginkább az alkotmányos monarchia fér össze. Azonban a monarchikus kormányformák is veszélyesek lehetnek, ha egyfelől a hatalom, másfelől pedig a forradalom nyul erőszakhoz. Görögországban a nép uralkodót cserélt, mert annak alkotmányos kormányzásával nem elégedett meg. Spanyolországban a szabadság barátai szintén oly utra tértek, a mely nem egyezik az alkotmányos eszmékkel. Poroszországban is foly a küzdelem, a mely vagy rövid idő alatt szerencsésen eldőlt, vagy pedig hosszasan csatározásokra fog vezetni, s az osztrák császár a mult évben oda nyilatkozott, hogy a forradalom megelőzésére egyáltalán szükséges egy német parlament alakítani s erre nézve elő is állott tervezetével. Poroszország hasonló nézetben volt, s ez meg egy másik tervezet let lépett fel. Meglátjuk nem sokára: vajlon e fontos kérdést békésen, okosan s mérsékeltséggel fogják-e megoldani, avagy Németország ezental is önmagának ostroma s más országok rettenete lesz-e? ezek Európa jövőjét nagyon közelről érintő kérdések. A francziák császára mély belátásból és bölcseségtől inditva bizonyos jogokat engedett népének. De Francziaországnak erős kormánya valóban nagy hasznára van, s én remélem, hogy a császár tekintélye fenn fog állani.” Russel lord azonban e reménye kifejezése mellett mindjárt kifejezi azt a kételyét is: vajlon Francziaország hozzá jut-e még idővel minden rázkódattatás nélkül mindazokhoz a szabadságokhoz, a melyeket minden alkotmányos ország követelhet? s azt hiszi, hogy e kérdés Európában még számos nyugtalanság forrása lesz. Russell úgy tudja, hogy Angliában, Orosz- és Francziaországban élénken óhajtik a békét, s ha ennek támasza három ily hatalom, akkor nem hiszi, hogy hosszabb ideig tartó háboru törhessen ki. Egyébiránt végül úgy nyilatkozik, hogy ő felsége ovazkodni fog oly politika követéséről, a mely az országra nézve káros lehetne.

A „Morning P.” egyik közelebbi harezias ezikke többek közt így szol: „Lehetséges, hogy egy hónap lefolyása előtt is kénytelenek leszünk egy olyan háborut kezdeni, a melynek hosszát és következményeit halandó ember előre nem mondhatja meg. Ez nem valószínűtlen.”

— Francziaország. Páris, febr. 6. A „G. C.”-nek irják: Martinus utolsó felére várják Ferdinand Miksa főherceget Párisba. A mexikói trón elfogadásának az európai udvarokkal való tudatása, a mint jól értesült körökben hallszik, meg fogja előzni e magas látogatást. A pápa és a főherczeg közt folyt élénk levelezés közelebből ért véget az által, hogy a római udvar megengedhetőknek ismerte el a zárdajavak kártalanítás melletti világlasítását. Attól, hogy a főherczeg ő szentségét is megálatogassa, ugyáltszik, elállottak.

— Németország. Berlin, febr. 8. Bismarck urnak az a sürgönye, a melyre ezeltott Palmerston lord fenebb érintett beszédében, a következőleg hangzik:

„A királyi kormány, a midőn azokat a jogokat, a melyeknek érvényesítésére, Austriával közösen, Dánia ellen lépünk, az 1851—52-i egyezményre alapítja, elismeri éppen e eselekvénye által a mid monarchia területi épségének elvét, a mint az, az 1851—52-i egyezmény által meg van állapítva. A midőn a kir. kormány Schleswig megszállására indul, nem szándékszik ettől az elvtől ellállni. Ha azonban, oly bonyodalmak folytán, a melyeket a dán kormány 1852-i ígéretei teljesítésétől való további vonakodása előidézhethet, vagy más hatalmak fegyveres beavatkozása következtében a királyi kormány kényszerítve látta magát, lemondani oly combinatoról, a mely nem adhatna többé oly eredményt, a mely megfelelően azoknak az áldozatoknak, a melyeket az események a német hatalmaktól követelhetnek: úgy semmi végleges rendelkezések nem történhetnének a londoni szerződést aláírt hatalmak közremunkálása nélkül. A brit kormány akkor késznek fogja találni a porosz királyi kormányt arra, hogy a dán-német kérdés végleges megoldása felett értekezzenek.”

A fennebbi sürgönyből, minden diplomatiái simasága mellett, látszik, hogy Poroszország a háboru kérdése után megsemmisültnek tekintti a londoni szerződést, szabad kezét tart fenn magának a kifejlődhető eseményekhez képest, s legfeljebb egy új nagyhatalmi areo-

pag tanácskozásiát fogadja el a dán-német kérdés végleges rendezése felett.

Igy értelmezi ezt a legilletékesebb közlöny a „Nord. A. Z.” Bismark ur lapja is, a midőn febr. 8-i számában ezt írja: „Palmerston lordnak a parlamentben tett nyilatkozatai, mintha Poroszországgal és Ausztriával kimondották volna, hogy Dánia területi épségét fen akarják tartani, továbbá, hogy Anglia kész volna kezességet vállalni a novemberi alkalmány eltörlése iránt, merőben alaptalanok.”

A német-dán csataterőről. Rendsz. febr. 7. A sieverstedti főhadi szállásról érkezett tudósítások szerint a Nostic-dandár fénys csatájában, 6-kán délután, több század Liechtenstein huszár is részt vett. A 9-dik vadász zászlóalj s a belga király nevet viselő ezred vesztesége igen tetemes.

Kiel, febr. 7. Az osztrák főhadi szállásma Frorupban, a porosz Glücksburgban van. Az osztrákok észak, a porosz gárda nyugatfelé tűzték az ellenséget. Tegnap Idstedtnél kemény harc volt az osztrák-porosz csapatok és a dánok között. A győzelem a németeké lett. A dán király Kopenhágába vonult. Oversee mellett s Flensburg utcáin véres csata; sok halott és sebesült. A belga király-ezred 17 tisztet és 500 közbemből veszített. A dánok Friederichstadtban és Tünnigenben 11 be-szegett ágyút s összes hadszerszámukat ott hagyták.

Lottorf, febr. 7. A dánokat tegnap reggeli 1/2 8 órakor huszársággal kezdték üzö-be venni, később pedig Gablenz személyes vezetése mellett tüzérséggel is egész Overseeig szorították. Itt Nostic dandára is csatlakoz-ván, véres csata fejlődött ki. A dánok vitél-ül ellenszeggültek. Az osztrák hadak (nagy részük lengyel, s a gyalogságban sok magyar, ezen kívül a huszárság) igen férfiasan hada-koztak. A dánoknak hat nehéző ágyúja, szá-mos löporos szekere, hadkészlete stb. szá-mányul, 200 dán foglyul esett. A belga király gyalog-ezred ezredese és alezredese súlyosan megsebesült. Az előrenyomulást folytatják.

Schleswig, febr. 8. A dán főparancs-noknak a volt a szándéka, hogy mielőtt visz-

szahúzódnék, Gottorf várát légbe röpítse, a rakart felgyújtassa. Szándékától a királynak az a parancsa tartotta vissza, hogy kímélje a királyi szülővárosát. A dánok által hátraha-gyott várakjuk számát 120-ra teszik. Az osz-trák csapatok eddig kitundott vesztesége, a 6-kai tüdőzésben, 27 tiszt és 626 közbember halottra és sebesülte megy.

Hamburg, febr. 8. Meza dán fővezért elbocsátották, mivel ellenállás nélkül hátrált. Kopenhágában nagy az elkeseredettség s árulást kiáltanak. A poroszok Alsen szigetén schleswigi halászcsoznak segítségével az el-lenség balszárnnyára nyomultak s a dánokat az északi szegletbe szorították. Kopenhágából je-lentik, hogy ott leirhatlan a remélt a dan-nevike kiürítése, s a csapatok visszahúzó-dása miatt. A birodalmi tanács mindkét háza felfüggesztette ülését. A bürzén semmi árfo-lyamjegyzés. A királynak a hadsereghez in-tézett kiáltványa rossz hatást tett.

Orosz- és Lengyelország. A „W. L.” krakkói levelezője írja, hogy a felkelők újabb szerencsés csatái megzafolhalan bizonyított tesznek katonai kiképződésük rendkívüli élé-haladásáról. Rembajlo felkelővezér a wierz-bicki erődében, febr. 2-től 5-ig szakadatlan előrsi csatározást folytatott a Schulmann, Bentkowski és Zirowi ezredesek által vezé-nyelt tetemes orosz erő ellen. Az utolsó nap odaérkeztek Rudowski és Bogdan 1000 em-berral, a kik a Bosak hadosztályának jobb szárnyát képezik, s az oroszokat visszavono-lásra kényszerítették. Rembajlo most három négyeseg mértföldnyi terület ura, s idejét csa-patja újra szervezésére s az alakítni kezdett kaszás ezredbe önkéntesek felvételére fordítja.

Zychlinski, Pogorzelski, Lucki, Jagmin és Wagner egyesült felkelő csapatai jan. 30-án Prochenki mellett fényes győzelmet nyertek a Maniukin tábornok vezérele orosz hadosztályn. Az oroszok 93 halottat és 127 sebe-sültet vesztek.

Krakko magán levelekben írják Berlinbe, hogy Tarwsi nevé egyén elfogatása az orosz kormányt igen fontos felfedezésekre vezette, a minek következtében e hó 6-ig mintegy

1,000 személyt fogdostak össze Varsóban és a tartományokban. Megtalálták a nemzeti kor-mány levéltárát is, a mi által sok jelentékeny egyéniség súlyosan van compromittálva bel és külföldön. A varsói hivatalos lap szerint Eckert ezetgyarósnál tíz pokolgépet, bombá-kat és fegyvereket fedeztek fel.

Pétvárról hírlik, hogy a csár egy új ukázt fogna kibocsátani, a mely a lengyel parasztokat ugyanoly jogokkal fogna felru-házni, a milyenekben az orosz jobbágyok az 1861. febr. 19-dikei ukáznál fogva részestül-tek. E szerint a lengyel parasztok bizonyos csekély összegben örökre megválthatnak föld-birtokaikat. Különbben a lengyel nemzeti kor-mány már a fölkelés kitörésekor szintén így intézkedett. A csár ukáza még febr. hó fo-lyamában meg fog jelenni.

Ujabbak. Berlin, febr. 9. Frorupból, az osztrák főhadi szállásról jelentik: Az osz-trákok Frorup és Flensburg között tanyáznak. A Dannevirke lerontása el van határozva; lefegyverzését már elkezdették. Az osztrákok és poroszok osztoznak az ágyukon. Schleswig-be 9 tiszt és 605 közbember dől fogoly, ezen kívül több mint 500 sebesült érkezett Over-seeből. Az osztrákok semmi befo yást nem gyakorolnak a közigazgatásra és rendőrségre

— Altona, febr. 9. A flensburgi utcaiz harcáról szárnyalt hír alaptalan. A poroszok vasárnap 9 órakor vonultak be Flensbu gba. A dánok az előtti éjszaka b-gyák el a várost. Flensburgban 12 teherszálló hajót foglaltak el. A tegnapi ütközet kimenetele Baunál még nincs tudva. Flensburg zászlóskál van feldi-szítve; este fényes világítás.

— Frankfurt, febr. 9. Szövetséggyü-lési körökben az a hír kering, hogy a német nagyhatalmak javaslatot készülnék tenni az európai nagyhatalmaknak egy értekezlet iránt, a mely a hadjárat bevégetésével azonnal ösz-szeülne a dán területi kérdés rendezése vé-gett. A Bajorország által tett miniszterérte-kezleti javaslat, miután Hannovera és Württem-berg részéről hidegen volt fogadva, teljesen meg-biusultnak tekinthető.

Bécsibörze Februárius 12-én: Nemzeti köl-esön 79.85. 5% Metalliques 72.10. Bank-rész-vény 777.—. Hitel részvény 181.—. Váltó Lon-donra 118.75. Ezüst 118.60. Arany 5.71.

1860 diki Állam kölcsön 91.90.
Februárius 10-én: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 74.25. Erdélyi 71.50.

Bejegyzett gabnaárak a pesti gabona-csarnokban febr. 9-én.

Osztrák mérő.	Osztrák értékben.	Suly, font.	ft	kr.	ft	kr.
Buza bászai . . .	87	88	—	—	—	—
„ tiszai . . .	86	88	5	40	5	60
„ bécsmegyei . . .	85	87	5	25	5	55
„ békai . . .	85	86	5	20	5	25
Rozs	77	79	3	65	3	75
Árpa serfőzésre . . .	70	71	3	10	3	20
„ étetésre . . .	65	68	2	80	2	90
Zab	42	44	2	20	2	25
Tengeri	82	84	3	60	3	70
Köles	—	—	3	50	3	60
Repeze	—	—	5	50	6	—

Gabnaárak a ki-rályhágón tul.

krajczárokban.						
Szeged január	27.	540	420	360	300	450
Veszprém „	26.	510	330	260	225	340
L. soncz „	9.	444	380	300	200	400
N. Váradi „	24.	490	360	340	210	360
Debreczen „	27.	500	380	270	210	360
Arad „	23.	550	425	—	260	425
Eger „	21.	510	430	350	250	400
Esztergom „	23.	480	350	280	230	400
Munkács „	21.	400	290	—	195	280
Székesfehérvár „	27.	510	350	280	230	310
Zenta „	24.	520	—	350	250	425
Buda „	26.	530	370	320	260	370

Gabonaár Kolozsvárt Febr. 11-kén 1864.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)
Tisztabuza 3 fnt 60 kr. Elegybúza 2 fnt 90 kr. Rozs 2 fnt 40 kr. Árpa 1 fnt 90 kr. Zab 1 fnt 50 kr. Törökbuza 1 fnt 20 kr. Pi-tyóka 1 fnt — kr. Marhahús u 14 kr.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

(32) **Osz. cs. kir. legelőbb angolhon s amerikai szabad. ellátott**

ANATHERIN SZÁJVIZ

POPP J. G. bécsi gyakorló fogorvostól, előbb Tuchlauben város rész 557 sz. je-lenleg belváros Bogner-utca 2-dik sz. alatt a takaréki pénztárral szembe.

Ára üvegenként 1 fnt 40 kr. cs. kir. szabad. **FOGPEP.** Ára 1 fnt 22 kr.

FOGOLÓM, udvas fogak önb-Ára töltésére. 2 fnt 10 kr.

NÖVÉNYI-FOGPOK papírtokba 438 kr.

Hogy a fenn jelet Szájviz, hosszan évtől fogva, a fogak s más szájrészek legjelesebb fenntartó szerül, esmertetett el, számos erre vonatko-zólag közzé tett bizonyítványok által, a legmagasabb valamint a tisztelt urí-rend, s sok nagy érdemi, s jeles hírvói orvosi egyéniség k részéről tanúsítva van.

HIZOMÁNYOSOK:
Kolozsvárt: **WOLFF J.** és **Rudny J.** övegyénél. Tordán: **Wolff** gyógyszer. Szebenben: **Müller** gyógyszer. Zóhrer, Steiner. **Brasban:** Fabick gyógyszer. **Jekelius** gyógyszer. **G. Anton** és **C. Károly-Fehérvári:** San-der gyógyszer. **Szegedvárt:** **Misselbacher** és **Deutsch,** **Démán D. Beszterczen:** **Dietrich** és **Fleischer.** **Délszen:** **Kremer S. Déván:** **Büchler A. Medgyesen:** **Folbert** gyógyszer. **Nagy-Enyeden:** **Oberth J.** gyógyszer. **M. Váradhelyt:** **Fo-garasi D.** és **Bucher.** **Szadszadoson:** **Leonhardt,** **Büchler.** **Szadsz-Regenben:** **Trangott** és **Wachner.** **Zilalton:** **Weiss** gyógyszer. **Sz-Somlyón:** **R. Tarsa Ign.** **Kézd-Vásárhelyt:** **Nagy Jakab.** **Büszörmenyben:** **Lányi J.** gyógyszerész. **Nagy-Bányán:** **Papp** gyógyszer. **N-Károlyban:** **Jellinek** gyógyszer. **Sainyer-Várallyán:** **Gerber** gyógyszer.

(28) **Haszonbéri hirdetmény.** (2—3)

A nagyenyedi ref. főtanodának az enyedi patákon levő **fűrészmalma** s azzal egy területen kapcsolatosan álló **cserépcsőre** és **téglalető helye,** az khoz szükséges épít-letekkel, lakó házakkal s égető kemenczével, cserép szárasztó 30 öl hosszúságu szinnel, legelővel ellátva, 6 egymástán következő évre febr. 17-én kezdve haszonb-é adatik. A vállalkozók 100 fnt. bnatpénzzel magokat ellátva jelenjenek meg febr. 17-én délelőtti 9 órakor a főtanoda helybeli udvarbírói szállásán tartatd árverésre. N-Enyed 1864 febr. 5-én.

(29) **Haszonbérés jöszág.** (2—3)

A Pásztóhy Albert-féle **bábohalmi jöszág:** udvarház, mindennemű gazdasági épít-letek, a hozzá tartozó kútsók, különösen bő termésl szőlőkkel együtt, folyó évi ápril 24-től kezdve 6 évre haszonbérbe adandó. Értekezni tni sz mélyesen vagy bérmentes levél által t. **Ujfalvi József** urral Szőkefalván.

(31) **Folyó 1864-ik év február-végén** (2—6)

történik a bádeni vasutpálya államnyeremény sorshúzása. **Ezen sorsjegyek el-adása minden államban törvényesen meg van engedve.**

Főnyeremények: 14-szer 50,000 ft, 51-szer 40,000 ft, 12-szer 35,000 ft, 23-szor 15,000 ft, 35-ször 10,000 ft, 40-szer 5,000 ft, 58-szor 4,000 ft, 366-szor 2,000 ft, 1944-szer 1,000 ft, 1777-szer 250 ft, legkisebb nyeremény 48 ft. — Az egész nyereményösszeg tészen 400,000 forintot.

Egy sorsjegy ára a fennebbi húzásra 8 ft. 6 együttesen 15 ft o. é. A hivatalos sors húzási lajstromot, valamint játéktérvek mindenkin k ingyen és bérmentesen szogaltatnak ki.

A szíves megrendelések készpénz beküldés mellett legpontosabban teljesíttetnek. Ifj. **LINDHEIMER JAKAB** állampapír kereskedése, majnai Frankfurtban.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

(30) **Haszonbéri hirdetmény.** (2—3)

Bors Albert és neje Zámbo Juliánának m.-n.-csá yi határon mintegy 370 hold tago-sított birtokok, haszonbérbe kiadó, mi is nagyobb részét kaszáló és legelő; bővebb érte-ést lehet kapni a tulajdonosoknál belső-kiályuteza, 568-dik számú házánál.

(19) **A T. SZÜLÉKHEZ.** (2—6)

15 évi tapasztalataim nyomán szerzett meggyőződéseim szerint figyelmeztetem a t. szülöket az én biztos hatású és általán kedvelt „**giliszta-csokoládémra**” és valóban szük-ségesnek vélem megemlítni, hogy gyermekeiknek e giliszta fiő szert ne csak akkor ha-lasszák beadni a midőn már a giliszták okozta betegség is kifejlődött, mert fejlődésük idején a giliszták az emberi test táplálására és képzésére szükséges tápláléki anyagokat felemészitk, máltal a test igen nagy veszteséget és kárt szenved, mely baj elkerülhető azonban ugy, ha a fennebb említett szert minden 3 ik hónapban használják. Hogy ezen tanácsom tívűös voltáról meggyőződjének, tegyenek próbát, én jít állók, hogy ezt a teljes melegegedésig biztos siker fogja juttatni, és mentve lesz az emberiség a pátluka gilisztától.

Használat módja: Gyermekeknek 4 hónapostól egész egy éves korukig egy 1/2 szeletet este és reggelre felosztva, egy évestől egé z 4 éves kornaknak egy egé z szeletet kell felosztani este és reggelre, 5 évestől 10 évesig pedig 2 szeletet kell, de felszeletenkt két este és két reggelre beadni, bármely alakban.

Jó hatása van e szernek éltésbenkél is, vevén be'öle két anynyit mint fennebb ajánlva volt, és csak is a giliszták és giliszta fészkekre hat, a nélkül, hogy a testben bár-mely más változást idézne elő.

1 darab 20 kr., de csak nálam 1 forintért 6 darab
KRÖCZER ÁGOSTON, s. k. gyógyszerész Tokajban.

STEIN JÁNOS
könyvkereskedésében Kolozsvárt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön, **Vokál Jánosnál** Nagyenyeden, **Sindel Károlynál** Brassóban kapható:

Az erdélyi muzeum-egylet évkönyvei

I-ő kötet: 1860—61. 4-rét (26. 158 l.) 1 fnt 70 kr.
II-dik kötet: 3 rajztáblával. 1862—63. 4-rét (147 l.) 1 fnt 60 kr.

Erdélyi történelmi adatok. Szerkesztő és kiadja gróf Mikó Imre, 4 kötet 1855—1862 n. 8-rét (XXXI, 368. IV. 400. II, 357. XIV, 373 lap) a négy kö-tet ára 6 fnt. 80 kr.

Rövid utasítás egy husz hold területű **váltógazdaság rendezésére** kis birtokosok számára. Az erdélyi gazdasá-gi egyesület kívánságára írta b. Bánfy János, kiadta az erd. gazd. egylet. Második kiadás. Ára 35 kr.

Szöllő-mívelés (az ugaros) minden ed-digi szöllő-mívelés módjához alkalmazva összejegyezte 15 évi tapasztalás alát egy atya fia számára. Ára 70 kr.

Gazdasági kétszeres számvitel. Irta Farnos Károly. 4 darab melléklet-tel. 1851. n. 8-rét (IV. 91 l. 1 ft. 40.

Gazdasági kétszeres számvitelre példányok, Farnos Károlytól. 1851. (VIII. 95 l.) 70 kr.

Koronás szőlőművelés. Irta Báthi Gábor, fintaházi földbirtokos. 11 kö-metszetű ábrával. Az erdélyi gazdasági egylet költségén. Ára 30 kr.

Szavalmányok növendék leányok szá-mára. Összeállítá Réthi Lajos. Ára 80 kr.

Utazás keleten. Irta b. Orbán Balázs. 6 kötet. Egy kötet ára 1 fnt.